

fordi han hadde bruk for et slikt program som ble en stor kommersiell suksess. Stephen Wolfram har bakgrunn i kvantefysikk, og fikk sin Ph.D. ved Caltech 20 år gammel. Han er en selvsikker person med tendens til å underkjenne andres arbeider, spesielt på felter som kaosteori og studier av komplekse systemer og nevronele nettverk. I stedet for referanser har Wolfram brukt den siste tredel av boken til noter, der han farer både høyt og vidt innenfor de fleste aspekter ved tilværelsen. Denne delen kan leses som frittstående essays. De er tankevekkende, godt skrevet og ofte underholdende, med enkelte innslag av tøylesløs arroganse. Boken er for spesielt interesserte. Om den noen gang blir noe mer, gjenstår å se.

Anton Hauge

Fysiologisk institutt
Universitetet i Oslo

Mennesket og evolusjonsteori

Iver Mysterud

Mennesket og moderne evolusjonsteori

1253 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003. Pris NOK 850
ISBN 82-05-30442-4

Denne boken er ment både for fagfolk og den opplyste allmennhet. Den er imponerende i omfang. Forfatterens hensikt er å presentere moderne evolusjonsteori gjennom omtale av dyreatferd (etologi), sosiobiologi, darwinis-

tisk medisin og evolusjonspsykologi. Dette gjøres på en oversiktlig måte med et vell av detaljer og referanser. Fremstillingen blir spesielt levende ved at det inkluderes profiler for mange av de sentrale personene som har arbeidet i feltet.

Boken kan leses med stort utbytte av alle som har generell interesse for biologi og studier av dyrs og menneskers atferd. Et sentralt tema er tilpasningsprogrammet som sier at de ulike trekk hos alle organismer er tilpasset omgivelsene gjennom naturlige utvalg over lang tid. Ved å forstå slike tilpasninger kan vi også bedre forstå helseforhold hos mennesker i en moderne verden. For mennesket betyr det å fokusere på vår fortid som jegere og sankere.

Et av kapitlene i boken er viet medisin. Her diskuteres hvorfor ulike trekk (f.eks. menstruasjon) og sykdommer forekommer hos mennesket. Det savnes mer omtale av empirien fra moderne årsaksforskning, både fra molekylærgenetikk og epidemiologi.

Evolusjonsteorien er spennende for å spekulere rundt hvorfor noen trekk forekommer, men det er ikke så enkelt å ha med

å gjøre når man skal forklare hvorfor mennesker er så ulike i sin tilbøyelighet for å utvikle ulike sykdommer. Så lenge vi vet så vidt lite om årsakene til de fleste kroniske sykdommer, kan tilpasningsprogrammet være en av flere impulser til årsakstenkning. Bare fremtiden kan si hvor nyttig denne måten å tenke på er. Det er sikkert klokt å ta på seg evolusjonsbrillene av og til, men kanskje man også skal passe på å ta dem av så man ikke bindes i et for snevert perspektiv på årsaker til sykdom.

Per Magnus

Avdeling for samfunnsmedisin
Folkehelseinstituttet

Oppslagsverk til hjemmebruk

Richard Walker, red

Menneskekroppen

304 s, tab, ill. Oslo: Damm, 2003. Pris NOK 379
ISBN 82-496-0434-2

Et oppslagsverk hvor bilder og andre illustrasjoner dominerer og hvor teksten stort sett er forklarende til disse. Det er primært ment til hjemmebruk, men også videregående skoler med helsefaglig studieretning, bør ha glede av denne rikt illustrerte boken.

Illustrasjonene er av førsteklasses kvalitet med gjengivelser fra elektronmikroskopi, histologiske snitt, databilder og tegnede illustrasjoner. Den pedagogiske kvaliteten er høy.

I boken gjennomgås alle organsystemer anatomisk og fysiologisk. Den begynner med cellen, DNA og ender med kapitler om nye fremskritt. Der det er logisk, er historiske elementer flettet inn. F.eks. om Louis Pasteur (1822–95) og vaksine, Ignaz P. Semmelweis (1818–65) og barsel feber, hemofili og den engelske kongefamilien. I en egen del beskrives hvordan en generasjon dannes. Det er morsom og interessant lesing som går fra beskrivelse av mannens og kvinnens kjønnsorganer til eggøsning, unnfangelse, fødsel og ender med voksen alder og aldring. Det som spesielt fanget oppmerksomheten var det tidlige menneskets helse. Vi får innblikk i ulike kulturers medisinske utvikling. Boken avsluttes med et kapittel om alternative terapier. Ordlisten på over 300 fagord/begrep, er pedagogisk svært god i forhold til målgruppen.

Det er et tiltalende bokverk som gjennomgående domineres av gode og illustrerende bilder, tegninger og diagrammer. Det bærer preg av å være et samarbeidsprosjekt mellom en zoolog, en biolog, en ungdomsbokforfatter og to allmennleger. Boken anbefales både til hjemmebruk som oppslagsverk og i undervisningen i ungdoms- og videregående skole.

Lauritz Stoltenberg

Barnesenteret
Ullevål universitetssykehus

Om kunnskapsbasert medisin

Yusuf S, Cairns JA, Camm AJ, Fallen EL, Gersh BJ, red

Evidence-based cardiology

968 s, tab, ill. BMJ Books, 2003.
Pris NOK 1363
ISBN 0-7279-1699-8

Boken *Evidence-based cardiology* dreier seg om å veilede til best mulig løsning av kliniske problemstillinger. Anbefalingene graderes i tråd med vitenskapelig dokumentasjon på en systematisk måte i lys av beste kliniske praksis. Redaktørene har benyttet seg av et bredt sammensatt forfatterkorps, 132 i tallet, for å dekke temaet hjertemedisin. Boken er egnet som oppslagsverk og som støtte i det kliniske arbeid.

Beslutningstaking fundert på kunnskapsbasert medisin handler om et samspill der klinisk ekspertise sammen med informasjon om pasientens kliniske tilstand, omgivelser, handlemåte og ønsker integreres med den beste forskningsbaserte kunnskap. Sammenliknet med første utgave av boken fra 1998, representerer 2. utgave en dreining i synet på kunnskapsbasert medisin, der pasientens helhetlige tilstand, ønsker og handlinger vektlegges sterkere enn tidligere. I den første av bokens fire deler redegjøres for denne dreiningen, for generelle retningslinjer og for en kritisk tilnærming til temaet kunnskapsbasert medisin.

I andre del omtales preventiv kardiologi i korte og informative kapitler fra molekylær genetikk til globale perspektiver på kardiovaskulær sykdom. Effekt av fysisk aktivitet, psykososiale forhold, ugunstig kosthold og bruk av tobakk. Bruk av kolesterol-senkende medikamenter og hypertensjonsbehandling er også temaer som naturlig finnes her.

Den tredje og mest omfattende del omhandler spesifikke kardiovaskulære tilstander med vekt på iskemiske sykdommer fra stabil angina pectoris til akutt myokardinfarkt, arytmier, hjertesvikt, klaffesykdommer og kardiomyopati. Anbefalingene synes oppdaterte og i takt med hjemlige råd. En kritisk tilnærming til etablert kunnskap i praktisk bruk illustreres ved utvalgte kasuistikker.

En CD-ROM for brukere med ønske om å laste bokens innhold i PDF-format til en datamaskin følger med. Den er også nøkkelen til nettbaserte oppdateringer av innholdet. Dessverre fungerte ikke medsendte CD-ROM som forutsatt og den er derfor ikke vurdert.

Stein Olav Samstad

Hjertemedisinsk avdeling
St. Olavs Hospital